

Teritoriální cleavage: vývoj vztahů a postoje kontinentální Francie k požadavkům korsického ostrovního společenství

DANA PRUDÍKOVÁ*

Abstract: Territorial Cleavage: The Development of the Relations and Attitudes of Continental France towards the Insular Society of Corsica

This article deals with the relations between two different cultures existing within one state: the dominant culture is continental France and the peripheral one is the insular society of Corsica. This article reviews the historical background of the problem in France and subsequently analyzes the response of the administrative center to the Corsican independence struggle. Regarding the cultural, historical and political differences, the distinct experiences of these two cultures, the collective identity of the Corsican community and the institutionalization of its ethnic-regional representatives, the situation can be described as a center-periphery cleavage. The Corsican society – asking for autonomy within the state or even for separation – faces the domination of the administrative center. This independence struggle originates within the community, which is the reason why the dominant culture has several times modified its strategy for dealing with the demands and violence of Corsican patriots. The analysis illustrates the power and the limits of the independence struggle of this small island that is still economically dependent on France.

Keywords: identity polarization, center-periphery cleavage, France, Corsica, political violence.

Francie je považována za silný stát, kde má centrum rozhodující úlohu v politickém rozhodování. Současně se počítá mezi heterogenní uskupení, v jejichž rámci kohabitují mnohé národnostní menšiny. Jedná se tedy o multietnický útvar etnicko-periferních společenství, jež jsou však převážně početně slabě procentuálně zastoupená, z čehož částečně vyplývá i jejich nízká institucionalizace. Vyskytují se zde ale regiony, z nichž nejvýznamnější je ostrov Korsika, kde se odlišnost od většinového kontinentu charakterizuje jak v stranicko-politické reprezentaci, kdy na místní úrovni vznikl bezpočet etnicko-regionálních politických stran, tak v míře použi-

---

* Autorka je studentkou doktorského programu politologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Poštovní adresa: Katedra politologie FSS MU, Gorkého 5/7, 602 00 Brno; e-mail: prudikova@yahoo.fr.

vaného násilí, kterým se ostrované snaží na svoji odlišnost upozornit a domoci se privilegovaného postavení v rámci státního uskupení.

Stejně jako procesy bojů za sebeurčení nemají žádnou předem danou podobu, rovněž francouzská vláda snažící se zachovat územní celistvost bez násilností několikrát modifikovala svoji strategii vůči ostrovnímu společenství. Ačkoliv tyto procesy ztělesňují řadu predispozic v podobě etnicko-kulturních identit, na kterých jsou do značné míry závislé, současně zastřešují nové souvislosti, které je rovněž třeba zaznamenat. Tam, kde se přežívající periferní společnost výrazně vymezuje proti dominantním rozhodujícím složkám ve státě, lze hovořit o existenci cleavage centrum-periferie. Analýza společného historického vývoje a výjimečnosti korsického teritoria v rámci Francie naznačí, je-li účelné daný případ takto klasifikovat. Dále se zaměříme, kvůli silným tendencím po administrativně-mocenské homogenizaci a represivním centralistickým reakcím, jež jsou pro silné státy, mezi které lze zařadit i Francii, charakteristické (Bařša, Strmiska 1999: 193), na postoj centrální francouzské vlády a na její odpověď pro vyřešení „korsického problému“.

1. Cleavage centrum – periferie

Problematika tzv. cleavages (štěpení), jež mají vlastnosti a předpoklady polarizovat politiku, prochází napříč evropskými státy. Štěpení, jako produkty složitých vztahů v sociální struktuře společnosti, mají dostatek váhy pro polarizaci a ovlivňování politiky. Rozpor mezi dominantní a podřízenou kulturou pojmenovali S. M. Lipset a S. Rokkan jako štěpení centrum – periferie, kdy v provinciích nebo na periférii se formují etnické, jazykové nebo náboženské skupiny populace, jež se z důvodu rozdílné kulturní a etnické zkušenosti nechtějí podříditi správě jediného centra a snaží se uhájit svoji nezávislost na monopolizačních snahách centralizujících elit. (Viz též Klíma 1998: 70–71) Cleavage centrum – periferie je podmíněno existencí etnicko-kulturního rozštěpení, tedy rozporem mezi kohabitujícími etnickými skupinami, jež charakterizuje silné kolektivní vědomí, z něj vyplývajícího konfliktu a charakteru jeho politizace. Daná etnická minorita se snaží proti centru vymezovat, a to často nejen kulturně, ale i politicky, snaží se uhájit svoji odlišnost a nezávislost na centru.

Pocit výlučnosti přitom zahrnuje úplné odvržení ostatních etnických skupin, tedy i těch, které by jim mohly následně posloužit politickou podporou nebo rozšířením jejich základny. Takové skupiny bývají relativně malé, disponují specifickým jazykem, bývají výrazně odděleny od politického centra dané země, sdílejí veskrze negativní důsledky ekonomického a sociálního dopadu migrace. Odlišnost periferního společenství bývá dále vyjádřena institucionalizací v podobě politických stran.

Teoretici vztahů dominantní a periferní kultury definovali obecně i periodizaci vývoje národotvorných hnutí etnických skupin. Obecně mobilizaci etnicko-regionálního hnutí rozdělují do tří fází. První fáze je etapou přípravnou, jež je zaměřena především na propagaci periferního společenství z hlediska kulturního. Provádějí ji prozatím malé skupiny vlastenců, politický dopad jejich aktivit je ale minimální. Druhá fáze je již charakterizovaná částečnou institucionalizací aktérů identitární mobilizace, kteří se stávají do jisté míry již relevantními aktéry na politickém kolbišti. Jejich volební potenciál je ale stále omezen. Prozatím totiž nedisponují pozici dominantního reprezentanta periferního společenství, což omezuje i jejich tzv.

vyděračský potenciál. Poslední fázi ve vývoji národovotných hnutí zaujímá pokročilá institucionalizace daných etnických skupin, jež vyvolává následnou odpověď, či „kontramobilizaci“ centra.¹ (Barša, Strmiska 1999: 203, 204)

Národovotný proces, respektive snaha prosadit se vůči dominantní kultuře a následně aktivity ze strany centra nevylučují ani použití násilných prostředků. Právě pocity výlučnosti mohou být, pokud tvoří stěžejní charakteristický rys etnické minority, podnětem k použití krajního násilí. V tomto ohledu jeví jako reakce na sociální, kulturní a jazykovou izolaci, rozdílnou modernizaci umocňující pocity diskriminace,² příchod nových imigrantů do těchto specificky charakterizovaných diaspor.

1.1 Postoje minorit k vládní většině

Následky působení monopolizujících center se různí: od snahy o uhájení si vlastní identity až po absorpci národnostní menšiny. Podstatnou roli pro formování strategie chování etnických stranicko-politických subjektů³ představují jak převládající vzorce politické kultury a podoba etnické stratifikace společnosti, tak projevy jejího bezprostředního okolí. Cílem etnických minorit je tedy na základě identit odlišných od jiných teritoriálně-politických systémů vyjadřovat svoji specifickou teritoriální a politickou příslušnost, což také tvoří základ pro formulace požadavků vůči centrální vládě. Regionalistická hnutí žádají kolektivní práva komunity ve smyslu používaného jazyka, výuky, náboženských zvyků, což může postupem času přerůst rovněž v požadavky politického rázu. (Loughlin 2000: 11)

Budeme-li se nyní věnovat možným cílům etnonacionalistických hnutí, objeví se před námi široká škála možností, jak mohou menšiny pojmout svůj postoj k většině (Waldmann 1989: 19)

1. *Izolace* – obranná strategie rozšířená zejména mezi malými etnickými společenstvími
2. *Přizpůsobení* (adaptace) – což ve výsledku znamená totéž jako zřeknutí se zachování vlastní etnické identity
3. *Komunalismus* – pokus o sebestvrzení/sebezachování na lokální úrovni včetně vlivu na pěstování politické vůle
4. *Autonomie* – má rozmanité podoby od snahy získat autonomii kulturní (kontrola výchovných a vzdělávacích institucí, tisku, masmédií, atd.) až po převzetí hospodářských, sociálních a politických kompetencí tak, že centrální vláda je příslušná rozhodovat pouze o zahraniční politice a obraně.
5. *Separatismus* – znamená odpojení od stávajícího státního svazku a založení nového suverénního státu.
6. *Iredentismus* – snaha po sjednocení se státem, ve kterém vlastní národnostní skupina tvoří většinu.

Důvodem autonomistických či separatistických tendencí bývá konfliktní linie vyvolávající propast mezi způsoby vyjádření, potřebami a zájmy etnických minorit na straně jedné a většinové společnosti na straně druhé. Autonomistická hnutí⁴ v tomto kontextu bojují za získání politické nebo správní autonomie pro tu část populace, která konstituuje minoritu v daném státě, zatímco v daném regionu se jedná o konstitutivní složku tamní identity.

Zatímco některá regionalistická hnutí se spokojí s požadavky zapadajícími do schématu politické autonomie a požadují tedy modifikaci politických a administrativních struktur

národních států, některá požadují totální nezávislost.⁵ Tam, kde etnická sounáležitost převládne nad loajálností ke státu, může tedy dojít až k rozpadu stávajícího státního uskupení. Některé teorie přikládají separatismu převážně ekonomické důvody, neopomíjejí ale zdůraznit, že musí být současně akcentováno a posíleno kulturní rozdělení, jež jde ruku v ruce s neodpovídajícím postavením elit etnických minorit na poli politické reprezentace. (Zariski 1989: 257)

Důležité je na tomto místě poznamenat, že nejčastěji rozpracovanou kapitolou Waldmanovy typologie bývá fenomén násilného separatismu. Zvláště u etnicko-politických teroristických formací, jejichž podstata je často vykreslena jako boj určitých národů či etnických skupin za „právo na sebeurčení,“ se zdá vystupovat jako nejpravděpodobnější varianta motivace k boji. „*Etnické identity a národní sentiment může konstituovat časovanou bombu připravenou explodovat každým okamžikem.*“ (Türsan 1998: 2) Vůle uchýlit se k násilí bývá tedy vyvolaná podobnými faktory, které vyživují pocity etnické výlučnosti, strachem z možného zániku či destrukce ze strany vládní většiny. Rozpoutání násilných činů musí ale předcházet odpovídající příležitost, například existence slabé či nerozhodné centrální vlády, která spravuje periferii bezohledným způsobem, či nenaplněná očekávání možných změn ve prospěch regionu. (Zariski 1989: 266)

1.2 Role centra v procesu identitární polarizace

Přístup centrální vlády k dané minoritě, jež se může, v porovnání s jinými skupinami obyvatel, cítit jedním vládních úředníků opomíjena, ve velké míře formuje národotvorný proces a může být důvodem k vyhocení situace. Diskriminace a represe ze strany státu a vládní majority radikalizuje, zvláště v oblastech, kde má takové jednání historickou tradici, postoje etnické minority vůči většině, tzn. akcentuje existenci daného teritoriálního štěpení. Z původně umírněného národotvorného hnutí se pak mohou postupně diferencovat radikalizované proudy, které, po vzoru státního uskupení, ustavují vlastní ozbrojené jednotky a získávají tak paramilitární dimenzi.

V tomto ohledu může přispět k použití krajního násilí stejně jako neadekvátní represivní reakce centrální vlády na vystupňované etnoteritoriální požadavky i její případný ústupek, kdy může jít o odpověď na politickou slabost mocenského centra neschopného zvládnout vyhocenou situaci. V neposlední řadě může politické násilí pro etnické minority znamenat poslední možné východisko po neúspěšném použití konvenčních donucovacích prostředků u centrální vlády. Cílem v těchto případech bývá buď totální secese od původního státního uskupení nebo alespoň významné autonomní postavení a nezávislost na centrální vládě.

Z výše uvedeného vyplývá, že nejenom etnické skupiny, ale i vládní většina ovlivňuje identitární polarizaci.⁶ Teprve až chování mocenského centra, jež má, na rozdíl od etnických skupin, mocenské prostředky k potlačování periferních nacionalistických hnutí a aktérů, by se může jednat o dlouhodobý časový horizont, konstituuje klíčový moment pro rozvinutí dynamiky k eskalaci konfliktu. (Strmiska 2001b: 66 a násl.)

V tomto smyslu je tedy radikálnější mobilizace vlastně výrazem etnicko-politické konfrontace, v níž se násilí a hrozba násilím staly velmi důležitým nástrojem jak periferního společenství, tak současně centrální vlády, snažící se o státotvorné působení v rámci celku. Z tohoto

hlediska je zajímavé zkoumat vývoj cleavage centrum – periferie ve francouzském prostředí, a to konkrétně postoje tradičně silného francouzského centra ke korsickému etniku, k jeho požadavkům na decentralizovanější, až samosprávné postavení.

2 Případová studie francouzské Korsiky

2.1 Základní prvky formující výlučnost korsické identity

Ve Francii stát předcházet konstituování národa, měl tak rozhodující roli na jeho vytváření. Francie byla silným uniformním státem, neuznávala rozdíly mezi rasou, původem či náboženstvím. Partikularismy byly nemyslitelné. I proto, při schvalování vládního projektu nového statutu korsické územní jednotky v roce 1991, byl Ústavní radou státu odmítnut původní návrh projektu, který počítal s termínem „korsický lid“. (§ 37 a § 59 rozhodnutí Ústavní rady č. 91–290 DC z 9. května 1991)

V tomto modelu národního centralizovaného unitárního státu konstituuje Korsika exemplární příklad výlučného periferního společenství (Rokkan 1973):

- *z pohledu geografického*: ostrov je izolován od kontinentální Francie, je situován 300 km jihovýchodně od francouzského Marseilles, 95 km od pobřeží Toskánska. Patří ke středozemnímu společenství, se kterým v historii uskutečňoval převážnou část svých obchodních či kulturních kontaktů.
- *z pohledu historického*: než byla Korsika dobyta v 18. století Francouzi, byla objektem četných okupací. Pocity invaze a kolonizace jsou stále v živé paměti Korsičanů, kteří si proto idealizují krátké období nezávislosti „korsické vlasti“ v letech 1755–1769.
- *z pohledu civilizačního*: izolovanost ostrova dlouho udržovala homogenní společnost, organizovanou na silném komunitárním principu: rodina, obec, rod (klan) zřizují základní sociální vazby založené na vzájemné známosti, pomoci, solidaritě a reciprocitě poskytnutých služeb, tato reciprocita se chápe jako morální obligace. Komunita má přednost před jednotlivcem, který se musí, je-li to potřeba, obětovat pro dobro celku.
- *z pohledu kulturního*: na ostrově se strukturovaly typické sociální a politické vazby, kulturní zvyklosti, stejně tak jako specifický jazyk, což dohromady definovalo společné, stále existující, posvátné dědictví. Voliči tak například pravidelně, místo ideologického hlasování, volí v závislosti na příslušnosti k určité skupině či klanu. Důležitou tradiční roli v životě jednotlivých klanů hraje rovněž vendeta, která se přenáší z generace na generaci, typický je rovněž politický klientelismus.

Tyto čtyři prvky jsou základem korsické identity. Korsičanem člověk „je“, nemůže se jím stát.⁷ Ostrovní společenství je tedy organizovaná skupina, vědomá si své odlišnosti vzhledem ke kontinentálnímu státu, s náběhem ke xenofobii při jakémkoliv pocitu jejího ohrožení. Proto již v roce 1962 distribuovali Paul-Marc Seta a Yves le Bomin (Studijní výbor a obrana korsických zájmů) na ostrově Manifest za vnitřní autonomii, dva roky poté Paul-Marc Seta vytvořil Manifest pro Korsické etnikum, v němž vyzývá k boji na jeho ochranu.⁸

2.2. Historické milníky formující vztah Korsiky k centrální vládě

Historie je důležitým klíčem k chování ostrovanů, proto je dobré stručně shrnutí, jež zmapuje prvky rozhodující pro vývoj národotvorného procesu v budoucnosti. Korsika, ostrov ve Středozemním moři, se stala součástí francouzského státu v roce 1769. Během století byla Korsika několikrát okupována cizími mocnostmi. Moderní dějiny Korsiky se datují od roku 1730, kdy vypukla Korsická revoluce. Tato epocha vyvrcholila v částečnou nezávislost v letech 1755–1769,⁹ kterou pro ni vybojoval Pascal Paoli, ostrovany považován za otce moderního a demokratického Korsického státu.¹⁰

Požadavky politické identity prodělaly čtyři základní fáze. (Olivesi 1998: 175, srov. Molas 2001: 11)¹¹ *Fáze první*, v letech 1769–1896, byla poznamenána pozvolnou, ale současně i poněkud povrchní integrací Korsiky francouzským státem, jehož zájem o ostrov byl původně čistě geopolitický. (Dupoirier 2001) Za vlády Napoleona III., který se snažil zapojit Korsiku do procesu ekonomické expanze a modernizace infrastruktury na ostrově, se vztahy kontinentální Francie a Korsiky prohlubovaly. Koncem století však Francouzská republika, kvůli paktu s autoritami místních klanů,¹² selhala v integraci ostrovního společenství. Tyto mají od této doby za cíl vyjednávat mezi centrem a korsickým lidem, čímž si vlastně zajistily místo politické reprezentace. Volební hlasy jsou již v této době na Korsice odevzdávané na základě věrnosti rodině a spojencům, spíše než na základě štěpení podle pravo-levé ideologie.

Druhá fáze, v letech 1896–1940, svědčí o prvních kulturních pokusech o obrodu korsické identity. Korsičané v roce 1896 začali vydávat „A Tramuntana“, první noviny tištěné v korsickém jazyce, v roce 1915 se objevil Bilingvní slovník korsicko-italský. Politický a kulturní centralismus, ekonomická zaostalost regionu oproti kontinentu, toto všechno na počátku dvacátých let svědčilo pro ustavení nacionálního regionalismu reprezentovaného novou formací „Partitu Corsu d’Azione“, kterou charakterizovala právě akcentace etnicko-regionálních prvků. „*To, co my chceme... je považovat Korsiku nejenom za francouzský department, ale rovněž za národ mající svoji historii, jazyk, tradice a svoji vlastní budoucnost.*“ (z prohlášení P. Roccy, in Bernabéu-Casanova 1997: 43)¹³

Čtvrtstoletí následující po 2. světové válce lze označit za *fázi třetí*. V této době ostrov ekonomicky, demograficky a kulturně strádal,¹⁴ situace se ovšem v souvislosti s otázkou rozvoje ostrova ukázala jako vhodná pro formulaci požadavků politické identity.¹⁵ Nároky korsických vlastenců se nejdříve krystalizovaly kolem ekonomických otázek. Centrální vláda se v rámci rozvoje ostrova rozhodla využít jeho turistické možnosti a současně i zemědělství, reprezentované hlavně vinařstvím, s možností exportu jeho produktů. Rozhodnutí o ekonomickém vytěžení ostrova časově korespondovalo s příchodem nových osadníků původem ze Severní Afriky,¹⁶ kteří nových podmínek náležitě využili. Vykrytalizovalo to v pocity frustrace mezi částí korsické populace, která se navíc obávala ohrožení teritoriální integrity a homogenity, tedy o základy své identity. Peněžní spekulace vyvolané příchodem nových přistěhovalců, kteří disponovali kapitálem pro investice do zemědělského hospodaření a obchodu, intenzifikace námořní dopravy, rozvoj infrastruktury ohrožující tradiční ekosystémy, byly považovány za dobrovolnou agresi ze strany centra, jež podporovala a zvýhodňovala kapitalistické zájmy cizinců na Korsice na její úkor. „*Je zcela nepřesné podezírat Korsičany ze závisti vůči nově přichozím. Jednoduše konstatujeme, že dobrodiní státu, jehož jsme nikdy nebyli příjemci, na jednu dovoluje dohnat zpoždění, jež až dosud bylo představováno jako nezvratné, a že tento*

rozvoj probíhá zcela a pouze ve prospěch těchto osadníků.“ (z vystoupení vůdce autonomistů Edmonda Simeoniho in Bernabéu-Casanova 1997: 57–58) I z těchto důvodů byl na Korsice zaznamenáván v šedesátých letech nový nárůst regionalistických formací. Jednou z nejdůležitějších, odmítající tradiční pravo-levé schéma politické orientace, zaměřující se na obranu ekonomického rozvoje ostrova a jeho identity, patřila Korsická regionalistická akce (Action régionaliste Corse – ARC). Byla založená v roce 1967 bratry Simeonovými a je důsledkem prvních štěpení v rámci Korsické regionalistické fronty (FRC).¹⁷ V této době tedy již proti sobě na Korsice stály dva rozdílné relevantní proudy: skupiny zasazující se o tradiční uspořádání a etnicko-regionální hnutí, jež se snažila o změnu a věřila v nový diskurz, v definitivní rozložení zastaralých struktur oťresených modernizací. Z této situace je ještě dosud vyživována čtvrtá fáze formulace požadavků politické identity.

Nástup *čtvrté fáze* korespondoval s vyhocením nacionalistických požadavků Korsičanů.¹⁸ Představitelé centrální vlády, kteří vydali prohlášení, že „*ani dvě stě tisícům korsických autonomistů se nepodaří modifikovat Francouzskou ústavu*“ (Bernabéu – Casanova 1997: 90), chápali vzestup etnicko-regionálních formací jako výlučně ekonomický a nikoliv politický problém. V této době ale regionalistické formace počítaly s programem za vnitřní autonomii jako klíčovým politickým požadavkem a začala tak další vývojová fáze etnicko-regionálních hnutí: autonomie pro Korsiku spojená se zvýšeným stupněm radikalizace požadavků. Vyhrocený střet mezi příznivci regionalistických formací a policie z roku 1975,¹⁹ který vyvrcholil smrtí dvou příslušníků ozbrojených složek, těžkým zraněním dvou regionálních aktivistů a uvězněním předsedy ARC Edmond Simeoniho, fungoval jako rozbuška pro dlouho potlačované etnicko-regionální aspirace a konstituoval moment tranzice v prosazování požadavků, a to co do jejich obsahu, tak metod prosazování.

Následující rok byla založena Fronta Národního Osvození Korsiky (Front di Liberazione Nazionale di a Corsica – FLNC), která radikalizovala národní požadavky Korsičanů. FLNC je jedno z nejdůležitějších etnických stranicko-politických uskupení, jež ovšem poznamenalo svoji politickou dráhu sérií atentátů. FLNC charakterizuje použití proměnlivého, ale téměř vždy kontrolovaného násilí, jež bývá ospravedlňováno politicky.²⁰ Roky intenzivní aktivity (1978–1980, 1982–1987, 1994–1995, dále pak těsně po vyhlášení negativního výsledku referenda v červenci 2003 doprovázeného zatčením dlouho hledaného člena Sampieru zodpovědného za vraždu prefekta Erignaca) vždy korespondovaly s napjatou politickou situací vyvolanou buď uvnitř etnicko-regionalistických formací, či necitlivou politikou centrální vlády.²¹ Cyklické vlny násilí dokládají jeho instrumentální dimenzi, tedy jeho užití jako politického prostředku snažícího se donutit centrální vládu k jednání a vyvolat veřejnou debatu. Historie FLNC je poznamenána ovšem i řadou štěpení uvnitř hnutí,²² jejich důvodem jsou i rozdílné strategie vyvolané mezi jeho militantními příznivci v otázce násilných operací. „*Od konce osmdesátých let je jasné, že nacionalistické korsické hnutí není dostatečně politizované a silné, aby vedlo boj za nezávislost a opravdový ozbrojený boj. Věděli jsme, že se budou rodit odnože našeho boje. Ale pokaždé, když hnutí zaznamenalo nesnáze, věřilo se, že likvidací určitých osob se zbavíme nekalých praktik. Toto se ukázalo být iluzorním. Pokaždé se příslušná organizace i její stoupenci našli znovu ve stejných šlépějích.*“²³ (Rossi, Santoni 2000: 208) Na přelomu let 2003/2004 existovaly dvě základní linie tajného hnutí používajícího násilné nelegální prostředky: FLNC-Unie bojovníků a FLNC-Unie disidentů. Posledně jmenované uskupení je považováno jako radikálnější co do požadavků a boje proti centrální politice, zatímco cílem

FLNC-Unie bojovníků bylo sjednotit formace usilující o příměří a podpora Matignonských procesů. Příměří bylo ale zakončeno ihned po negativním referendu. Mimo tyto dvě větve ale na Korsice stále existuje na deset různých ozbrojených skupin bojujících za nezávislost.²⁴

Mimo regionalistické organizace prosazující se militantními praktikami se na ostrově vytvořila řada formací, jež se násilí zřikaly, i když byly často s militantními formacemi v úzkém kontaktu. Právě tyto organizace vyjednávaly s centrální vládou a jejich výsledky byly determinantou násilného boje. Tyto formace byly četné a musely do značné míry soutěžit o přízeň voličů nejenom mezi sebou, ale i s tajnými paramilitárními seskupeními. První takovou masovější formací byla Unie Korsického lidu (Unione di Populu Corsu – UPC), která vznikla v červenci 1977 přetvořením z Akce za obrodu Korsiky (Azzione per a rinascita corsa – APC), potažmo jejího předchůdce ARC. UPC se definovala jako uskupení bojující za autonomii legálními prostředky. Pokusila se stát hlavním prostředníkem ve vyjednáváním s francouzskou vládou a účastnit se tak procesu pacifikace. Rovněž další autonomisté: Korsická lidová strana (Partitu Pupulare Corsu – PPC) pod vedením Charlese Santonih potvrdzovala vůli po pacifistickém prosazování svých zájmů. Představitelé radikálnějších formací ovšem takový reformismus odsuzovali, což znemožňovalo jejich společný postup. Štěpení FLNC v letech 1989–1990 navíc vytvořilo novou scénu, která UPC vzdálila od perspektivy privilegovaného mluvčího etnicko-regionálních formací. Pokusila se proto svůj vliv udržet v bloku Corsica Nazione (CN) pod vedením Jean-Guy Talamonih, který sdružoval většinu nenásilných etnicko-regionálních formací na ostrově. Volební pole se ale dále štěpilo: UPC na sebe posléze vzala funkci osamělého bojovníka za autonomii a demokratický dialog,²⁵ profilovala se proti teroristickým praktikám a vyznávala korsický nacionalismus co nejvíce vzdálený od extremismu. Ostatní hnutí se profilovala spíše v separatistické odnoži na společné kandidátce CN, tvořila ji zejména hnutí vzešlá z FLNC (Národní příměří – ACN, Korsické národní příměří – ANC, Hnutí za sebeurčení – MPA, později odnož Živá Korsica – CV).²⁶

V prozatím posledních volbách do regionálního shromáždění v březnu 2004 bylo volební pole velice roztržité, kandidovalo celkem 19 uskupení. Nejdůležitější etnicko-regionální formace zřikající se násilí jako prostředku politického boje vytvořily společnou kandidátní listinu Národní Jednoty (Unione Naziunale).²⁷ „Společně můžeme získat kolem 25–30 % hlasů a zajistit si tak místo první politické síly ostrova.“²⁸ (Francois Sargentini, mluvčí ACI in Forcari 2003) „Institucionální otázky budeme pokládat hned na prvním zasedání. Chceme dosáhnout hlavně legislativních pravomocí v interních záležitostech.“ (Edmond Simenoni, šéf kandidátky in Andreani 2004)²⁹

2.3 Postoje centra k situaci na Korsice

Četnost bombových útoků nutila centrální vládu k určitému postupu proti násilným praktikám a nepokojům na Korsice. „Nejserióznější francouzské teroristické nebezpečí pochází z Korsiky.“ (Shaun 2003: 126)³⁰ Vládní centrum proto začalo vytvářet systematickou protiteroristickou strategii. Antiterorismem rozumí mobilizaci jak symbolických, tak materiálních prostředků k delegitimizaci uchýlování se k násilí na francouzském území. Vytvořilo tak kategorii terorismu, jež zapadá do vládní politiky i co se týče korsického problému, přestože vrcholní státní představitelé často nemají zájem klasifikovat politické násilí na Korsice jako teroristické. (Hermant, Bigo 2001: 81–82)

Centrum tedy v odpovědi na politické násilí na jedné straně podnikalo množství represivních akcí, kterými se snažilo zabránit dalším násilným aktivitám, relativizovat teroristické akce jejich pojetím jako kriminálních činů a asimilací s masivním subverzivním fenoménem, nazývalo etnicko-regionální formace a jejich příznivce nepřáteli demokracie, na straně druhé se politikou ústupků snažilo administrativně vyřešit korsický problém delegováním určitého stupně územní autonomie.

2.3.1 Politika represe

Po vyhocení situace v roce 1975 centrální vláda nemohla déle ignorovat korsický problém. Bezprostředně po krvavých událostech v Alérii rozpustila radu ministrů ARC a odsoudila čelné představitele násilné akce v Alérii, nevynesla ale nejvyšší možný rozsudek, kterým by byl trest smrti.

I přes četné atentáty a exploze se čelní francouzští politici včetně prezidenta republiky snažili existenci periferního společenství reprezentovaného násilnými aktivitami marginalizovat. „*Neexistuje korsický problém, existují problémy na Korsice.*“ (Valéry Giscard d'Estaing, 9. 6. 1978, Bastia in Bernabéu-Casanova 1997: 120) Represivní politika se proto vyznačovala částečným váháním, jak uchopit korsický problém. Francouzská pravice, která v zemi vládla od roku 1958 do roku 1981, odmítala přiznat Korsice autonomii, neboť se obávala, že o ni požádají i další regiony. Ke konci 70. let byl ale na Korsice největší počet policistů v poměru k počtu obyvatel ve Francii, tj. 2400 policistů na 240 000 občanů. Následovala další četná zatýkání, například v červnu 1978 bylo po únorovém útoku na ministerstvo financí zatčeno 21 členů FLNC. Koncem prezidentského mandátu Valéry Giscard d'Estainga bylo ve vězení více jak sto stoupců nacionalistických hnutí.³¹ Tato politika ale nezabránila dalším násilným aktivitám FLNC. Právě naopak, hnutí bylo vyživováno pocity solidarity s uvězněnými. Významnou roli v tom hrála asociace Pomoc (A Riscossa), jež byla přímo vedena rodinami odsouzených a která organizovala manifestace za podporu „uvězněných vlastenců“. Jejich hlavním mottem se stal slogan: „*Odsoudit korsické vlastence, to je odsoudit korsický lid!*“ (Bernabéu-Casanova 1997: 123).

Pravicová vláda zůstávala neoblomná v navyšování regionální zodpovědnosti pro Korsiku, což svědčilo o jasných hranicích politiky otevřenosti vůči národním požadavkům. Vláda se snažila delegitimizovat hnutí poukazem na depolitizaci a kriminalizaci jejich činů. Státní autority v rámci represivních opatření používaly tradiční praktiky jako infiltrace a dohled v místě nebezpečí teroristických akcí. Policie postupně stupňovala svá opatření, aby odradila možné další sympatizanty násilných praktik: opět navýšila počet zadržených a odsouzených.

Nicméně v boji proti terorismu francouzská vláda neuplatňovala pouze legální nástroje. I když formální důkazy chybí, existuje přesvědčení o podpoře z nejvyšších míst teroristické skupiny FRANCIA – Nová akční fronta proti nezávislosti a autonomismu, která v boji proti násilným aktivitám regionálních formací používala sama nelegální násilné metody. (viz Bernabéu-Casanova 1997: 123)

Přestože se s nástupem Mitterandovy administrativy státní autority snažily vyhnout omylům předchozích vlád, které až příliš stavěly korsickou politiku na represáliích, a zacházet opatrně s razantními policejními zásahy, nastartovaný trend FLNC nešel zabrzdit. I přes určité ústupky centra se totiž, zvláště kvůli neochotě k politickému řešení situace, bezpečnostní situace na ostrově nelepšila. Rok 1982 s více jak 800 atentáty tvořil dosavadní rekord a vláda

navázala na represivní aktivity z konce sedmdesátých let. Ve stejné době vykonávala i sérii inspekci a kontrolních misí u administrativních úřadů na ostrově. Počátkem roku 1983 byl navíc jmenován policejním prefektem Robert Broussard, specialista na represivní akce. Socialistická vláda se tak snažila o kriminalizaci korsického nacionálního hnutí jeho asimilací s hnutím mafiánským. Období 1986–1988 bylo tedy opět výjimečným co se týče represivních akcí ze strany státu, jež byly znovu rozpoutány po vlně nepokojů zapříčiněných aférou Orsoni³², kdy vláda postupně zakazovala některá regionální legální hnutí, předvolání dostali i vydavatelé deníku Echo, orgánu propagandy aktivistů, a regionální stanice FR3, jež byla podezírána ze spolupráce s FLNC.

Moderní protiteroristický aparát státu, jenž má násilným útokům jak předcházet, tak je následně potírat, byl postupně budován již od osmdesátých let. V čele je Meziministerské grémium antiteroristického spojení (Comité Interministériel de Liaison Anti-Terroriste – CILAT). CILAT je spojením ředitelů kanceláře prezidenta, premiéra, ministra zahraničních věcí, ministra obrany, ministra pro zámořská francouzská teritoria, šefy různých policejních odvětví a ředitele Jednotky koordinace protiteroristického boje (Unité de Coordination de la Lutte Anti-Terroriste – UCLAT), jejímž hlavním cílem je zjednodušit výměnu informací mezi nejrůznějšími francouzskými administrativními odděleními. Nemá za úkol konkurovat již existujícím složkám, ale pouze koordinovat shromažďování informací preventivního a represivního působení.³³

Boj proti terorismu se opět vyostřil v roce 1986, když Jacques Chirac deklaroval terorismus jako válku. Záměrem bylo delegitimovat teroristická hnutí přísným trestáním, jež podobně platilo i pro kriminální činy. V roce 1986 byl realizován projekt Vigipirate, jenž transformoval a unifikoval policejní složky a připojil vojenské síly k protiteroristickému boji. Demonstroval se převážně multiplikací kontrol identity.

V srpnu 1993 se vláda s představiteli radikálních hnutí snažila vyjednávat, a to konkrétně s ANC. Vyjednávání však zastavila vlna atentátů v létě 1995. Francouzská policie pozatýkala opět několik set bojovníků frakcí FLNC pokračujících v násilí. Kontakty navázané s radikálními uskupeními byly přerušeny.³⁴

13. února 1998 na Korsiku přijel nově jmenovaný prefekt Bernard Bonnet, jehož úkolem bylo zajistit na ostrově pořádek, zejména ukončit napadání, podvody a všeobecně panující bezprávi. Prefekt Bonnet v průběhu následujících 12 měsíců po pečlivých finančních kontrolách objevil řetěz skandálů a zneužívání v bankách podporovaných státní pokladnou, v samosprávných úřadech a také v úřadech odpovědných za zadávání grantů a podpor. Do konce roku 1998 bylo zatčeno několik desítek osob zapletených do podvodů a defraudací, mezi nimi například generální sekretář ACN Charles Pieri. Nový prefekt rovněž založil Skupinu Vojáků Bezpečnosti (GPS), což byla speciální brigáda četnictva protiteroristické ochrany prefekta Bonneta.³⁵

Aktivity ostrovní justice odpovídaly na politické požadavky. Již v roce 1979 byl založen Regionální servis justiční policie (SRPJ), jenž dostal za úkol potírat banditismus, terorismus a ekonomické a finanční přestupky. Centralizace teroristických případů, jež byla ustanovena v jednom ze zákonů,³⁶ seskupila práci justice v této oblasti do Paříže, do rukou specializovaných soudců. Pod ně spadá i Nacionální protiteroristická divize (DNAT), kterou mohou soudci pověřit vyšetřováním.

Antiterorismus je strategií, osciluje mezi koncepcí čistě interní a právní, snaží se činy přirovnat k běžné kriminalitě. (Hermant, Bigo 2001: 88) Na ostrově operuje v posledních

letech více jak 2800 permanentních bezpečnostních sil.³⁷ Od roku 1999 se začala také vykonávat zvláštní ochrana 16-ti státních úředníků působících na Korsice. Na specifické projevy násilí na Korsice mají odpovídat antikriminální brigády (BAC), jež byly zřízeny přímo v městech Ajaccio a Bastia.³⁸ Kromě pronásledování teroristů se vláda snaží předcházet násilí také potíráním a stopováním „špinavých“ peněz, jež slouží k jeho financování. (Ceaux, Smolar 2003)³⁹

2.3.2 Politika ústupků

Policejní aktivity státu jsou pravidelně vystavovány kritice jako neefektivní. Používání anti-teroristické legislativy, jež je těžko adaptovatelná na typ násilí na Korsice, nepřinášelo kýžené výsledky. Proto se vláda rozhodla částečně vyslyšet požadavky etnicko-regionálních formací a postupně ustupovala ze své koncepce unitárního nedělitelného státu a národa.

Počáteční násilná strategie teroristů tak slavila částečný úspěch, neboť inspirovala centrum k ústupkům. Ke konci 70. let francouzská vláda navýšila dotace vyplácené korsickému hospodářství a zlepšila podmínky dopravy. Vláda rovněž rozhodla o otevření university na Korsice, přičemž velké diskuze vyvolalo, kvůli historickému významu, její umístění. Univerzita Corti,⁴⁰ nakonec se sídlem v Ajacciu, byla otevřena v říjnu 1981. Namísto uklidnění situace, což si vláda od otevření slibovala, se ale univerzita stala, hlavně pro mladší stoupence separatistů, důležitým formujícím prvkem k boji.

2.3.2.1 Zvláštní regionální statut

Změna politického směru po zvolení Francois Mitteranda prezidentem Francie v roce 1981 znamenala naději na politickou změnu pro etnicko-regionalistické formace.⁴¹ Nový prezident hovořil o „*korsickém lidu reprezentujícím malou vlast ve velkém národě*.“ (Crettiez 1999: 209) Politické reformy, zavedené po roce 1981 v rámci strategie nové socialistické administrativy, směřovaly k posílení místních samospráv, poskytovaly korsickému regionálnímu parlamentu rozsáhlejší pravomoci. Zvláštní regionální statut Korsiku⁴² uzákonil ve formě územní jednotky, jež disponovala výkonnou radou zodpovědnou před reprezentanty zasedajícími v regionálním shromáždění. Vládní úřady se dostaly pod kontrolu místních orgánů, také byla, zcela v souladu s předvolebními sliby, vyhlášena amnestie pro politické vězně z ostrova. O politickém obratu byli bezprostředně po volbách přesvědčeni jak autonomisté z UPC či PPC, tak separatisté z FLNC. V této době požadovalo samostatnost pouze na deset procent korsického obyvatelstva. (Bernabéu-Casanova 1997: 184)

Speciální statut nabídl Korsice výsadní zacházení, jdoucí daleko dál než samotná politická decentralizace. Korsika byla například prvním francouzským regionem, který byl reorganizován v regionální korporaci, nejednalo se tedy pouze o administrativní jednotku, ale o politickou entitu s určitými nezávislými funkcemi a pravomocemi. Nejzajímavější prvek byl jedinečná schopnost Korsického shromáždění komunikovat přímo s vládou. Shromáždění mělo právo na konzultace a být konzultováno ve všech otázkách, týkajících se Korsiky.⁴³ Volební systém byl reorganizován k posílení menších stran⁴⁴ a byly zaručeny institucionální záruky pro speciální postavení korsické kultury a jazyka. Právě v této oblasti mělo shromáždění největší pravomoci, kdy dostalo možnost rozhodovat o financování gymnázií, určovat rozmístění pracovníků, organizovat fakultativní vzdělávání v korsickém jazyce. V ekonomické oblasti statut zajišťoval založení Plánu regionálního rozvoje a vybavení, shromáždění mělo dále řídit zaměstna-

neckou a energetickou politiku ostrova. „Projekt má dovolit Korsice, na základě schválené částečné vnitřní autonomie, uchovat a rozvíjet svoji kulturní identitu. Principem je tedy aplikovat na korsický případ obecný zákon o decentralizaci a přidat specifické kompetence. Je to Region, ne departmenty, jenž je v tomto systému privilegovaný.“ (Antoni A.-C., D. 1982: 622) Reforma, která, jak doufala vládní většina, konečně uklidní výbušné nálady na ostrově a sníží potenciál pro etnicko-regionální mobilizaci, však byla daleko od jednoznačného schválení a akceptace. I proto nejednotné umírněné formace v regionálních volbách neobstály.⁴⁵ Když ani dva roky poté nedokázaly přesvědčit korsické voliče k podpoře svého programu, bylo další prosazování se radikálního nacionalismu v boji proti centru považováno za jedinou možnou cestu.

Založeno bylo navíc nové hnutí Korsika francouzská a republikánská (Corse Francaise et Républicaine – CFR),⁴⁶ jehož předsedou byl Jean Dragacci, plukovník ve výslužbě, jenž se zasazoval o podporu profrancouzské linie. Mezi jeho cíle patřilo: „Obrana francouzské a republikánské Korsiky v oddanosti k její kultuře a autentickým tradicím... Nastolení občanského míru v respektu zákonů republiky. CFR je asociace zásadně apolitická odsuzující a zakazující používání násilí.“ (ze zakládajícího statutu CFR in Bernabéu – Casanova 1997: 160) CFR chtěla tedy proti korsickým separatistům bojovat legálními prostředky.⁴⁷ „Zvykáme si na násilí, stalo se každodenním chlebem... Populace se zdá být přesycená represemi a násilím.“ (novinář Aimé Pietri in Bernabéu – Casanova 1997: 158–159) Rozdělení etnicko-regionálních formací, jež se nedokázaly shodnout na konečném řešení, a působení CFR napomáhá jednat všem, kteří bojují proti korsickému nacionalismu: posílení pozice tradičních klanů je tedy přirozené. „Unie proti terorismu a separatismu: Jean Dragacci a Jean-Paul de Rocca-Serra chtějí sjednotit všechny skutečně rozhořčené Korsičany.“ (novinář Danielle Rouard v le Monde po manifestaci 2. 12. 1982 v Bastiá in Bernabéu – Casanova 1997: 162) Etnicko-regionální formace jsou tedy co do cílů a metod rozděleny, což stabilizuje pozici centrální vlády a ostrovní politiku si zpět přivlastňují klany.⁴⁸

2.3.2.2 Autonomie územní jednotky Korsika v roce 1991

Dialog mezi etnicko-teritoriálními formacemi a centrem byl nastartován opětovně při prezidentských volbách v roce 1988, kdy Francois Mitterand sliboval podporu dalším institucionálním reformám na Korsice. 13. října 1989 korsické shromáždění potvrdilo vládní iniciativu, jež otevřela novou etapu zřízení autonomní územní jednotky. Návrh zákona ustanovuje, že: „Francouzská republika garantuje historické a kulturní komunitě, jež korsický lid konstituuje a tvoří lid francouzský, práva na ochranu vlastní kulturní identity a na obranu svých ekonomických zájmů a sociálních specifík. Tato práva musí být vykonávána v respektu národní jednoty.“

Kromě historické první zmínky o korsickém lidu, již nakonec Ústavní soud označil za protiústavní (Viz II. 1.), nový Statut ustanovil regionální shromáždění, výkonnou radu, radu ekonomickou, sociální a kulturní, jež mají dohlížet na správu ostrova. Shromáždění sestává z 51 členů, je voleno na základě jediného volebního okrsku, jenž tvoří celý ostrov.

Nový statut má za cíl „přivést sice marginální, ale hodně aktivní hnutí, jež se uchýlilo k používání násilí, k participaci na demokratické hře.“⁴⁹ (debata v Národním shromáždění in Crettiez 1999: 222) Statut, jemuž předcházela další vlna amnestie pro politické vězně, je originální v pojetí ostrova. Již se nejedná pouze o region, ale o regionální společenství

„sui genesis“. To dává ostrovu institucionální polovládní strukturu, jíž disponují pouze zámořská teritoria. Jedná se o posílení politické zodpovědnosti volených reprezentantů v řízení otázek svěřených jim decentralizací prostřednictvím pravomoci rozhodování výkonné rady, jež je před shromážděním zodpovědná. Tento statut dodává ostrovu výsadní exekutivní pravomoci v otázkách ekonomických a výchovy. Mnoho vlastenců ale tento statut odsuzuje právě kvůli postoji Ústavní rady, jež zmínky o korsickém lidu označila za protiústavní.

Limity v pacifikaci regionalistických požadavků jejich integrací do politické hry se objevily záhy. Hlavním důvodem bylo, že reprezentativní aktivity etnicko-regionálních formací jsou stále pod kontrolou akcí vojenských. FLNC totiž vykonává konstantní dohled nad reprezentanty volenými za Corsica Nazione do regionálního shromáždění tím, že její stoupenci jsou neustále fyzicky přítomni na jeho veřejné tribuně. (Rossi, Santoni 2000) Koncepce mandátu je proto pojímána pouze jako mluvčího vůle strany, která vykonává permanentní kontrolu nad aktivitami volených zástupců. Přestože štěpení uvnitř FLNC o něco oslabilo kontrolní schopnosti jejích vůdců jako celku, každá ilegální buňka na své volené reprezentanty stále dohlíží. I přesto ale fragmentace o něco znesnadnila pozice etnicko-regionálních formací jako celku a dovolila tradičním stranám opět zabřednout do sítě klientelismu, čímž se jim stále daří udržovat kontrolu nad politicko-administrativními rozhodnutími na ostrově.

S novým statutem získal ostrov i více finančních prostředků,⁵⁰ Korsika tak představuje nejvíce dotovaný francouzský region.⁵¹ Kromě toho mohou Korsičané počítat s úlevami na daních (např. DPH je na kontinentu 20,6 %, zatímco na Korsice pouze 8 %.), s nižšími cenami pohonných hmot, tabákových výrobků a alkoholu. (Formánek 1996) Boj centrální vlády s násilnými akcemi zatím ale pokračoval bez valných úspěchů. Slabost místní policie a justice se prohloubila. *„Pokud si nebudou teroristé jisti, že budou zadrženi, nepohneme se z místa. Bylo by třeba u nich vzbudit pocit nebezpečí.“* (francouzský prokurátor v Ajacciu J.-J. Bosc, 6. 5. 1995 in Lefevre 1996: 45) Obavy o život mají naopak představitelé departmentů, kteří jsou, jako reprezentanti státní moci, často oběťmi atentátů. V dopise zasláném 21. 1. 1996 centrální vládě odsoudili *„pocity beztržnosti aktérů politických útoku, které vedou k negaci principů legality před justicí.“* (Lefevre 1996: 45)⁵²

2.2.3.3 Matignonské procesy a referendum

Iniciátor dalšího jednání byl premiér Lionel Jospin, který na 13. 12. 1999 zorganizoval schůzku všech zúčastněných stran, aby zahájil jednání o budoucnosti Korsiky.⁵³ Cílem měl být nový statut ostrova, jednání vyústila ve vyhlášení dalšího příměří. Ze strany státu byly Korsice přislíbeny další investice do budování infrastruktury, prosazení povinné výuky korsického jazyka na základních školách a nakonec i přesun kompetencí ve většině oblastí na místní orgány a vytvoření jednoho územněsprávního celku.⁵⁴ Jednalo by se o převedení značných pravomocí na korsický parlament. Smlouva vycházela vstříc nárokům separatistů. Regionální shromáždění a jeho výkonná moc měla být propříště vybavena rozšířenými rozhodovacími pravomocemi a také experimentálně legislativními pravomocemi, zatímco výuka korsického jazyka měla být povinná.⁵⁵ Lionel Jospin při vyjednávání jasně rozdělil legální a ilegální hnutí, zapojení do něj byli přímo zvolení představitelé na Korsice. Novinkou byla též ochota akceptovat diskusi o otázkách zpochybňujících interpretaci Republiky jako unitárního státu.

K ústavním změnám, jež zakotvovaly decentralizaci a podle nichž i společenství se zvláštním statutem jsou územními jednotkami se zvláštními právy, došlo v březnu 2003 po náročné debatě v Národním shromáždění.⁵⁶ Referendum, které mělo zkonkretizovat a uvést do praxe vyjednané ústupky centra, se konalo 6. 7. 2003. Mělo sice pouze konzultativní bázi pro vytvoření jednotného decentralizovaného společenství Korsiky, jež by, při pozitivním vyjádření jeho obyvatel, musel schválit parlament, ale poprvé byl v takto zásadní otázce konzultován lid přímo. Jednalo se o spojení dvou generálních rad s územní jednotkou Korsiky a vytvoření nadregionální rady, jež by disponovala exekutivními pravomocemi a obecnými kompetencemi v záležitostech týkajících se Korsiky, tzn. například možností zvyšovat daně či větší kontroly nad veřejnými službami.⁵⁷ Pro decentralizaci, která by Korsice svěřovala větší pravomoci, se ale vyslovilo pouze 49,02 % voličů. Většina z nich, k volebním urnám jich přišlo 60,52 %, se tedy vyslovila pro zachování statu quo.⁵⁸

3. Závěrečné poznámky

Ani negativní výsledek referenda neměl znamenat konec pokusů o vyřešení korsického problému. Nový ministr vnitra Dominique de Villepin totiž okamžitě po svém nástupu do funkce na jaře 2004 potvrdil svoji vůli dále bojovat s násilím na Korsice hlavně ekonomickým rozvojem a „*zhodnocením korsické identity a specifčnosti*.“ (Liberation 2004b) Zvolená strategie byla ale opačná, když prohlásil, že s vítězstvím „ne“ v referendu se stránka obrátila a veškerý nový institucionální vývoj pohřbila.⁵⁹ (Dely 2004) Je proto regionálními politiky považován za „nejtvrdšího ministra vnitra od roku 1981.“ (Edmond Simeoni in Dely 2004) Tito již nevěří ve vývoj institucionálního projektu, nepovažují vládní zájem o korsický problém za dostatečný.

Znepokojení mezi představiteli etnicko-regionálních formací zavládlo i poté, co byl v červenci 2004 ministrem vnitra jmenován nový prefekt pro bezpečnost na Korsice Christian Lambert z úderné jednotky francouzské policie, který se velkou měrou podílel i na zatýkání Yvan Colonna, obviněného z vraždy prefekta Claude Erignaca. „*Je to zpráva o agresivitě a pokus o zastrasování*.“ (Jean-Guy Talamoni, předseda Národní jednoty v korsickém shromáždění in Pivois 2004)⁶⁰ Zatrplost Korsičanů je tím silnější, čím větší je neústupnost policie a justice. Přestože některá radikální uskupení vyhlásila v této situaci klid zbraní, na scéně se objevila i hnutí nová, jako například Ozbrojené revoluční korsické síly či Armáda korsického lidu, která se nechala v komuniké slyšet, že „*politika natažené dlaně dospěla ke svým limitům*“, což naznačilo možný návrat k násilným praktikám. (Forcari 2004)

Ekonomická modernizace ostrova tedy rozhýbala inertnost tradičního politického rámce, ovšem heterogenita etnicko-regionálních formací, neustávající násilí a přetrvávající vliv klanismu způsobují, že umírněná etnicko-regionální uskupení mají pouze omezený politický potenciál. Etnická fragmentace představuje sice jen možnost reálného konfliktu (viz Klíma 1998: 77), identifikace Korsičanů dle etnických skupin již ale nabyla takových rozměrů, že teritoriální rozpor přerostl v problém, ve kterém se jeho aktéři nechtějí používat k prosazování svých cílů násilné metody. Prozatím každá vlna násilí totiž získala politickou odpověď ve formě institucionálních ústupků. Ty ale doposud nikdy Korsičany neuspokojily natolik, aby ukončili násilný boj. Násilí zde postupně vytlačilo legální pravidla pro řešení konfliktu, uchyluje se k němu v případech náznaku sebemenšího problému.⁶¹

Sledovaný vývoj svědčí o diverzitě francouzské republiky: nejedná se o homogenní celek, kterému by byla veškerá identitární mobilizace cizí, ale vznikají zde i regionální jednotky se specifickými vzorci interakcí. Korsika se odlišuje od administrativního centra geograficky, kulturně i historicky, charakterizuje ji silné kolektivní vědomí⁶² a pokročilá institucionalizace regionálních reprezentantů.⁶³ Prostřednictvím zkoumání vzájemných vazeb mezi minoritní a dominantní kulturou lze konstatovat, že na Korsice proběhly všechny důležité fáze vývoje národovorného hnutí periferního společenství a že právě poslední z nich, charakterizovaná jako stadium pokročilé institucionalizace aktérů periferní identitární mobilizace, vedla na Korsice k transformaci politického prostoru a v neposlední řadě i k nutné kontramobilizaci centra. V souvislosti se vztahem Francie ke Korsice se tedy dá hovořit o teritoriální cleavage, kdy se korsické etnikum oproti dominantnímu kontinentu označuje za ohroženou, mocensky nepřivilegovanou oblast.

Politika francouzského centra vůči ostrovnímu společenství je již po desetiletí mixem represivních a vstřícných kroků, několikrát byla, když nepřinášela kýžené výsledky, modifikována. Ukazuje se, že jakkoliv jsou ústavní změny a inovace důležitou podmínkou k politické stabilizaci situace a ke zjemnění hrotů vzájemných vztahů, nejedná se o podmínku jedinou. Nové regionální instituce prozatím nevyřešily existující problémy. K uklidnění situace však nepřispívají ani represivní akce ze strany centra, periferní společenství má proto potenciál se i dále radikalizovat. Korsičané mají moc škodit mimo proporce své skutečné důležitosti a pro vládní zmocněnce představují problém, na který dosud nenašli odpověď.

Použité zkratky:

ACI	Nezávislé příměří (A Cuncolta independentista)
ACN	Národní příměří – (A Cuncolta Naziunalista)
ANC	Korsické národní příměří (Accolta Naziunale Corse)
APC	Akce za obrodu Korsiky (Azzione per a rinascita corsa)
ARC	Korsická regionalistická akce (Action régionaliste Corse)
CFR	Hnutí Korsika franouzska a republikánska (Corse Francaise et Républicaine)
CILAT	Meziministerské grémium antiteroristického spolenectví (Comité Interministériel de Liaison Anti-Terroriste)
CN	Corsica Nazione
CV	Živá Korsika (Corsica Viva)
FLNC	Fronta za národní osvobození Korsiky (Front di Liberazione Naziunale di a Corsica)
FPCL	Fronta korsických zemědělců za osvobození (Fronte Paisanu Corsu di Liberazione)
FRC	Korsická regionalistická fronta (Front régionaliste Corse)
GP	Ghjustizia Paolina
MCA	Korsické hnutí za sebeurčení (Muvimentu Corsu per l'Autodeterminazione)
MPA	Hnutí za sebeurčení (Muvimento par l'Autodeterminazione)
PNC	Strana korsického národa (Parti de la nation corse)
PPC	Korsická lidová strana (Partitu Pupulare Corsu)

RCF	Sdružení za Francouzskou Korsiku (Rassemblement pour la Corse française)
UCLAT	Jednota koordinace protiteroristického boje (Unité de Coordination de la Lutte Anti-Gerroriste)
UPC	Unie korsického lidu (Unione di Populu Corsu)

Poznámky:

- Podobně i Miroslav Hroch, který zase vývojové fáze mobilizace etnicko-regionálního hnutí rozděluje na fázi A, která je charakterizována zrodem zájmu o kulturu, minulost a životní způsob etnické skupiny. Fáze B se vyznačuje vytvořením agitující skupiny vlastenců snažící se probudit národní vědomí u dalších příslušníků etnické minority a přenést ho na pole politické. Fáze C již charakterizuje široký ohlas národní agitace spojený s narůstajícím počtem příznivců a jasně vyslovený požadavek sebeurčení. (Barša, Strmiska 1999: 200)
- Rozdílnou modernizací se chápe situace, kdy centrální vláda protežuje a zvýhodňuje jeden ekonomicky slabý region či skupinu na úkor jiných. Tato situace vede k nepokojům a často vrcholí až užitím krajního násilí. Terorismus se však naopak neukazuje jako logické vyústění v situaci, kdy regiony etnických minorit jsou i ekonomicky stejně silné, či dokonce silnější než centrum, kterému jsou však politicky podřízeny. Tato situace použití krajního násilí nepodmiňuje. (Zariski 1989: 265)
- Vymezení etnoregionalistické stranické rodiny je problematické. Již samotné pojmy etnoregionalistické strany nejsou používány všemi autory. Někteří autoři striktně oddělují typ regionálních stran a typ etnických stran, jiní vymezují etnické a regionální strany jako společný typ. Simon Hix a Christopher Lord v zemích EU hovoří o regionalistické rodině, přičemž konstatují, že označení regionalistický v sobě obsahuje různorodou směs etnických, lingvistických, substátně-nacionalistických, autonomistických, separatistických a iredentistických skupin. (Mareš 2003) Tento přístup koresponduje i s vymezením regionu na základě funkcionálního přístupu, kdy jsou stěžejní pro hodnocení regionů kulturní, případně jazyková kritéria, či vzorce sociální komunikace.
- Autonomie (z řeckého auto-samo, nomos-zákon) je princip státoprávního uspořádání, podle kterého mají některé části státu právně zaručenou relativní samostatnost, resp. samosprávu. Autonomní územní orgány obecně rozhodují především v záležitostech regionálních a kulturních. Autonomní územní obvykle mívá své vlastní zákonodárné, správní a soudní orgány. Vyčleňuje a uzákoňuje se většinou tam, kde je převaha příslušníků národnostních menšin. (Žaloudek 1996: 28)
- Separatismus pochází z lat. separare – oddělit. Součástí plánu na oddělení může být i případné připojení části území jednoho státu ke státu sousednímu. (Žaloudek 1996: 379)
- Na tomto místě je třeba upozornit, že pakliže identitární polarizace představuje v podstatě nezbytný předpoklad eskalace konfliktu mezi státem a subverzivními složkami, násilí není jeho jediným možným vyústěním. (Strmiska 2001a)
- Což je v přímém protikladu s konstitutivním principem francouzského národa. (Dupoirier 2001)
- S tímto krokem souvisí i distribuce napodobenin občanských průkazů, které podle bratrů Simeonových, příštích lídrů korsického „boje za sebeurčení“, měly sloužit ke „správnému sečení korsického lidu“. (Bernabéu-Casanova 1997: 60)
- Ostrov byl zastaven zadluženými Janovskými a následně v roce 1768 přenechán Versailleskou smlouvou Ludvíku XV. Paoli, odmítajícímu podrobení Korsiky Francii. V boji o nezávislost kapituloval 8. 5. 1769.
- Projekt Korsické ústavy, o kterou Paoli žádal, měl již rozpracovaný Jean-Jacques Rousseau. Měla být založena na demokratickém fungování, popírat tradiční roli klanů.
- Pro strukturaci vývoje etnicko-regionálního hnutí na Korsice je možno použít rovněž schéma nabízené Miroslavem Hrochem, kdy v perspektivě analýzy korsické situace se pak dá hovořit o fázi A od roku 1880 (založení Společnosti historických a přírodních věd Korsiky) až do roku 1923 (utvoření

- první skupiny příznivců, již zakládají politickou kampaň kolem myšlenky společného národa), který se dá považovat za prenatální, byť nepříliš podařený, počátek fáze B. Ta se naplno rozhořela od roku 1955 (Založení Revue korsického jazyka a tradic) a trvala až do roku 1975, kdy krvavými událostmi v Alérii začala fáze C. (Bernabéu-Casanova 1997: 17)
12. Za doby Třetí francouzské republiky se ustavily základní linie klanů, jež na Korsice ovlivňují politiku ještě do dnešních dnů. Na jihu je to rodina Rocca-Serra, na severu rodina Giaccobi.
  13. Strana se nicméně záhy odchýlila směrem k fašismu, Mussoliniho propagandistické korsické proklamace a iredentismus mnoha příznivců etnicko-regionálního hnutí zapříčinily konec snahám o Korsickou obrodu.
  14. Korsika zůstala stranou modernizace, například stroje k obdělávání půdy používala sporadicky. Jestliže koncem 18. století Korsičané obdělávali 144 000 ha půdy, v roce 1950 to bylo pouze 3 800 ha, úpadek zaznamenal i chov dobytka či mlékárenská produkce. Zemědělství, jež v roce 1954 zaměstnávalo ještě třetinu populace, zůstalo v roce 1975 obživou pouze pro 8 % obyvatel. Průmysl zaměstnával v roce 1954 pouze 17 % aktivní populace oproti 36,6 % národního průměru. S tím souvisí i vysoká migrace, kdy v roce 1926 ostrov obývalo 289 000 obyvatel, zatímco v roce 1959 pouze 160 000 ostrovanů.
  15. První protestní formace konce padesátých let se na Korsice zformovala jako přímá odpověď na Regionální akční program francouzské vlády započatý v roce 1957. Hlavním hnutím bylo Centrum regionálních studií Korsiky. Jednalo se o skupinu osob orientovanou převážně ekonomicky, jež se snažila spolupracovat s francouzskou vládou a zmírňovat tak následky socio-ekonomické modernizace Korsiky. Koncem padesátých let se začali organizovat i korsičtí studenti na kontinentě (mezi které patří například Charles Santoni, Max Simeoni, Paul-Marc Seta – pozdější vůdci etnicko-regionálních formací), v roce 1966 se pak spojili do Korsické regionalistické fronty (Front régionaliste Corse – FRC), jež byla již radikálnější a více kulturněji zaměřená než Centrum regionálních studií Korsiky.
  16. V letech 1957–1965 se jich na Korsice usadilo 17 500, což byl vzhledem k jiným francouzským regionům, kam se rovněž noví osadníci stěhovali, slabý počet. V poměru k tradiční populaci na Korsice se ale jednalo o podstatnou kvantitu nově přichozích, tvořili totiž 10 % ostrovní populace, disponovali navíc znalostmi v oblasti zemědělství a služeb, čímž podstatně konkurovali místnímu obyvatelstvu. (Dupoirier 2001)
  17. V šedesátých letech byly regionální požadavky na jedné straně reakcí proti klanům, jež nebyly schopny ochránit Korsiku před nekompetentními rozhodnutími centra, na straně druhé reakcí na nově přichozí osadníky. Další důležité formace založené v této době jsou i Regionalistická korsická fronta Ch. Santoniho (1966–1973), jež bojovala proti úpadku tradiční kulturní identity ostrova a Korsická lidová strana (Partitu Popolaru Corsu – PPC), jež rozvíjela požadavky interní autonomie v rámci Francie. Existence více regionalistických uskupení ve svém důsledku oslabovala postavení etnicko-regionalistických formací, jež se mezi sebou nebyla schopna dohodnout na odpovídajícím kompromisu pro korsické uspořádání.
  18. Při této příležitosti také vznikly tajné ilegální organizace bojující za nezávislost Korsiky, mezi jinými Fronta korsických zemědělců za osvobození (Fronte Paisanu Corsu di Liberazione – FPCL), později také Ghjustizia Paolina (GP), které měly velkou podporu hlavně mezi studenty. Jejich požadavky byly čistě nacionalistické, zařadily se k hnutím s perspektivou nezávislosti spíše než boje za vnitřní autonomii. Vývoj korsických požadavků byl úzce propojen s generační posloupností: tradiční zástupci korsického lidu jsou starší, zatímco bojovníci za právo na sebeurčení Korsiky jsou v této době maximálně třicátíci. (Crettiez 2001: 70)
  19. Stoupenci ARC obsadili vinné hospodářství ve městě Aléria náležející novým přistěhovalcům. Podnik se dostal do konkurzu po odhalení podvodů ve výrobě vín. Obsazení podniku sloužilo k upozornění na korupci určitých nekorsických podniků a postavení se do opozice proti finančním machinacím, které podle Korsičanů centrální vláda podporovala.
  20. Operace FNLC ukázaly na konstantní přítomnost násilí, nejednalo se o sporadické a limitované exploze, formace si připisovala v průměru jeden násilný útok denně, přičemž se nelimitovala

pouze na území ostrova a atakovala i strategické cíle na kontinentě. (Více k FLNC viz Prudíková 2004)

21. Naopak roky 4/1981–2/1982, 7/1985–1/1986, 5/1988–9/1989 byly doprovázeny vyjednáváním s centrální vládou a tudíž klidem zbraní. (Crettiez 1999: 106) Další období příměří korespondují s vyjednáváním Matignonských procesů v roce 2000, s obdobím před referendem o jejich konkretizaci v červenci 2003 a částečně i před volbami do regionálního shromáždění v roce 2004 (v tomto případě nebyly organizace v otázce příměří jednotné).
22. Tajné etnicko-regionální formace jsou v této době rozvětveny, odhaduje se existence kolem 26 takových organizací. Ani toto číslo nemusí být ale vyčerpávající, jeho autor vychází z analýzy regionálního tisku. (Crettiez 1999: 128)
23. V roce 2003 bylo na Korsice zaznamenáno 248 atentátů a 48 pokusů o ně. V roce 2002 bylo zaznamenáno 251 atentátů, 149 v roce 2001 a 110 v roce 2000. (Libération 2004a)
24. Například Clandestinu, Fronte Ribellu, FLNC Pátého května (FLNC du 5 mai), FLNC anonymních (FLNC des anonymes). Jedná se stále o významná, byť co do velikosti, menší uskupení.
25. UPC náleží k mezinárodní organizaci Svobodná evropská aliance (Alliance Libre Europeenne), ve které se mimo jiné sdružují i Unie alsaského lidu, Occitánská strana, Regionální savojské hnutí, Bretonská demokratická unie. Od roku 1967 publikuje týdeník Arritti.
26. O nestejnorodosti kandidátky ale svědčí například referendum o přijetí Maastrichtské smlouvy v roce 1992, kdy CN vedla kampaň za zdržení se hlasování. Jeden z oponentů smlouvy bylo ANC, pro kterou byla symbolem „Evropy kapitálu.“ Naopak stoupenci MPA se vyslovili pro Maastrichtskou smlouvu, a to hlavně kvůli federalistickým aspiracím, jež u nich převažují. (Olivesi 1998: 185)
27. Etnicko-regionální formace se ale rozhodly pro častější spolupráci, než pouze při volbách, koncem října minulého roku například společně manifestovali „*proti zvyšujícím se represím v posledních měsících.*“ (Forcari, Ch., Hassoux, D. 2003)
28. Přes angažovanost při regionálních volbách nedoporučili představitelé etnicko-regionálních formací zúčastnit se voleb do Národního shromáždění. „*Nikdy nevolím při francouzských volbách.*“ (Jean-Guy, Talamoni in Chemin 2002)
29. Závratný volební úspěch jednotných nacionalistů se nedostavil, 17,34 % získaných hlasů, tj. 8 křesel v regionálním shromáždění pro Národní Jednotu jako jediné uskupení, které překonalo 5% hranici nutnou pro vstup do parlamentu, byl pro blok etnicko-regionálních formací zklamáním, získaly totiž o 3000 hlasů méně oproti předchozím volbám. Příznivci regionálních formací jsou navíc pobouřeni a znepokojeni pokračujícími represemi ze strany centra. „*Jestli mají represe pokračovat, bude čím dál těžší přesvědčit členskou základnu k zachování dialogu a na Korsice se prohloubí krize.*“ (Francois Sargentini, šéf ACI in Blecher 2004)
30. Od založení se FLNC a její další frakce přihlásily k více jak 10 000 násilných akcí, více jak 220 lidí zemřelo a několik tisíc bylo zraněno.
31. Speciálně pro posuzování těchto typů ilegálních aktivit fungoval Soud bezpečnosti státu (Cour de Sureté de l'Etat), zrušený v roce 1981.
32. Příklad zmizení mladého přívržence FLNC Guy Orsoniho, jehož bratr byl jedním z hlavních šéfů FLNC. Tato obvinila vládu, neboť měla podezření, že byl zabit francouzskou tajnou službou nebo na její příkaz. Guy Orsoni se stal mučedníkem, tisíce nacionalistů mu vyjadřovaly podporu na manifestacích a FLNC připravila odplatu: 7. 6. 1984 popravila dvě osoby podezřelé z aktivismu v „*ařefe Orsoni*“, mimo jiné vysokého úředníka korsické administrativy, Pierre-Jean Massimioho.
33. UCLAT úzce spolupracuje s francouzskými tajnými službami, s Direction Générale de la Sécurité Extérieure (DGSE), Direction de la Surveillance du Territoire (DST), Renseignements Généraux (RG).
34. Až na jednu z frakcí FLNC, spolupracující s A. Orsonim, která nabídla na konci roku 1996 rozpuštění své ozbrojené organizace a přechod do legality.
35. GPS bylo rozpuštěno až po odvolání prefekta Bonnetta v květnu 1999 za jeho přímý rozkaz k vypálení nelegálně vybudované restaurace na veřejné pláži. (Kuczynski 2001: 335)
36. Zákon z 9. září 1986. Výčet činů považovaných za teroristické a tresty za ně ukládá trestní zákoník Francouzské republiky v článku 421 odst. 1 a 2. Francie také ratifikovala několik mezinárodních

- konvencí, z nejdůležitějších jmenujme například rezoluci OSN ze října 1970, jež zakazuje státům podporovat terorismus, či Evropskou konvenci o represí terorismu z roku 1979, jež se snaží koordinovat antiteroristické aktivity. Antiteroristickou kooperací se zabývá také Ottavská deklarace z roku 1981, v roce 1992 se stává součástí Třetího pilíře založeného Maastrichtskou smlouvou. Deklarace reagující na poslední projevy terorismu a proklamující vzájemnou spolupráci v boji proti němu byla přijata 25. 3. 2004 v Bruselu.
37. To znamená jednoho policistu či četníka na 100 obyvatel, což je dvojnásobek národního průměru a staví tak v této oblasti Korsiku do čela před ostatními regiony. (Caresche 1999)
  38. Celkový roční rozpočet na fungování policejního servisu na Korsice činí koncem devadesátých let devět milionů franků, přičemž policejní jednotky na Korsice disponují nejlepším vybavením a výzbrojí v porovnání se zbytkem kontinentu. (Caresche 1999)
  39. Stoupá také počet osob uvězněných za terorismus, od května 2002 do konce roku 2003 je jich přes padesát. Pronásledovány jsou hlavně osoby, jež pomáhaly ukrývat Yvan Collonu, odsouzeného za vraždu prefekta Erignaca. Zadrženi jsou vysocí představitelé etnicko-regionálních formací podezřelí z podvodů a finančních machinací jako v prosinci 2003 Charles Pieri, v lednu 2004 Charles-Philippe Paoli, v dubnu Jean-Guy Talamoni.
  40. Bývalé hlavní město nezávislé Korsiky.
  41. Francois Mitterrand už v šedesátých letech uznával specifickou postavu Korsiky, text návrhu zákona ve prospěch Korsiky byl z iniciativy socialistických poslanců vypracován již v roce 1977. Navrhoval vytvoření voleného Regionálního shromáždění disponujícího širokými kompetencemi. I během své volební kampaně Fr. Mitterrand zdůrazňoval svoji vůli přiznat ostrovu jisté specifické dispozice.
  42. Statut (zákony z 2. března a 30. července 1982) byl odhlasován socialistickou většinou v Národním shromáždění, v podstatě se jednalo o usnesení totožné s návrhem zákona, vypracované v Národním shromáždění klubem socialistů již v předchozím volebním období. Původní znění obsahovalo i zmínku o „korsickém lidu“, který se ale ve finální verzi neobjevil. „*Moje vláda ... odmítla separovat lid korsický od lidu francouzského.*“ (Fr. Mitterrand in Hintjens, Loughlin, Olivieri 1994: 123)
  43. Ve srovnání se zámořskými teritorii měla ale Korsika stále slabé postavení. Pravomoci intervenovat pro zámořská teritoria jsou garantovány Ústavou a chráněny Ústavní radou, což může být v případě chybějící konzultace základ pro zrušení zákona týkajícího se zámořského teritoria. Oproti tomu představitelé Korsiky mají právo obrátit se pouze na předsedu vlády, který ovšem není povinen se řídit jejich radou.
  44. Regionální shromáždění, uvedené v činnost v průběhu let 1982–1983, bylo složené z 61 členů volených v přímých volbách na základě regionálního volebního obvodu, pro vstup do shromáždění byla nejprve stanovena 2% hranice hlasů, jež byla v roce 1984 zvednuta na 5 %.
  45. Ve volbách v roce 1982, ve kterých se mělo poprvé volit Regionální shromáždění, získala UPC 15 % hlasů, což znamená sedm křesel, dvě další získali čelní představitelé PPC. Protože ve shromáždění chyběla stabilní většina, zvolení autonomisté byli pozváni k aktivnímu podílení se na vývoji ostrova. Svůj osud tedy UPC spojila s budoucností shromáždění a s úspěchem prosazení vnitřních reforem na ostrově. Návrh zákona z pera UPC týkající se bilingvismu na ostrově, který regionální shromáždění schválilo, ale vetoval v září 1983 předseda vlády, následně vláda odmítla akceptovat návrhy zákonů týkající se energetiky projednávané regionálním shromážděním. Z tohoto důvodu se představitelé UPC rozhodli v únoru 1984 opustit shromáždění, čímž vyvolali jeho rozpuštění a nové volby, ve kterých ale získali pouze 5,22 % hlasů. Korsické hnutí za sebeurčení (Muvimentu Corsu per l'Autodeterminazione – MCA), blízké FLNC, jež se až dosud, z důvodu nedostatečných ústupků ze strany centra, voleb neúčastnilo, je s 5,23 % hlasů předstihlo. „*Volební neúspěch je důsledkem vnitřní slabosti UPC, ale důvodů je více. Nejdůležitější je založení FLNC v roce 1976, jež získávala podporu i na úkor UPC, ... dále pak Zvláštní statut Korsiky z roku 1982.*“ (Francois Alfonsi, generální sekretář UPC in Bernabéu – Casanova 1997: 170)
  46. Později transformovaná na Sdružení za francouzskou Korsiku (Rassemblement pour la Corse française – RCF)

47. Univerzita Corti se stala i místem boje proti separatistům, neboť zde v té době působil profesor historie Francis Pomponi, od roku 1988 předseda CFR, který na její půdě bojoval proti nacionalistickým diskurzům. Dalším cílem CFR se staly korsické kulturní skupiny, jejichž vystoupení se CFR několikrát pokoušela překazit.
48. Situaci navíc komplikují zákony z 10. července 1985 a 6. ledna 1986, které dále oslabují uznání korsické výjimečnosti, neboť zakotvují zákony ustanovující Speciální statut jako základní normy pro všechny regiony a Korsika se tak stává „pouze“ jedním z 26 dalších regionů.
49. Tomu předcházela revize volebních lístků, kterou se mělo vyloučit do budoucna prokurační hlasování a vyhnout se umělému nafukování počtu voličů. (Crettiez 1999: 223)
50. Mimo francouzského rozpočtu dostává Korsika značné finanční subvence i z fondů Evropské unie určených pro zaostalé regiony. V letech 1994–1999 strukturální fondy uvolnily Korsice 1,9 miliard franků, tj. 7 210 franků na obyvatele. (Bernabéu-Casanova 1997: 163) V letech 2000–2006 má Korsika dostat 1,2 miliardy franků, tj. 4600 franků na obyvatele.
51. V této době Korsika dostávala ročně 7 miliard franků, což znamená 27 tisíc franků na jednoho obyvatele.
52. Vláda reagovala nekompromisně: „*Jsmo rozhodnutí bojovat jako loňského roku, kdy jsme podobné formy terorismu zlikvidovali.*“ (ministrský předseda Alain Juppé, 1996 in Formánek 1996.)
53. V květnu 1999 se rovněž poprvé sešla senátní vyšetřovací komise speciálně zřízená pro monitorování bezpečnostní situace na Korsice.
54. Odpůrci jednání dali najevo, že se jim zvyšování kompetencí a osamostatňování ostrova nelíbí. Ministr vnitra Chevenement to označil za „*ránu do zad republice.*“ (Otava 2000) Prezident Chirac vyslovil obavy, že podobná politika povede k podpoře zastánců samostatnosti ostrova.
55. Do konce roku 2004 měla být také revidována francouzská ústava, jež by korsickému shromáždění umožňovala, aby jím vydané zákony nemuselo schvalovat nadále i Národní shromáždění. Prezident J. Chirac odmítal ústavní změny a nabádal k uskutečnění pouze první fáze dohody, jež mimo jiné předvíдалa rovněž rozvojovou pomoc ostrovu. Části připraveného návrhu zákona, jako je povinné vyučování korsického jazyka a možnost legislativní iniciativy týkající se ostrova, zamítla Ústavní rada státu jako protiústavní. (*Décision n° 2001-454 DC – 17 janvier 2002: Loi relative à la Corse*)
56. Article 72, Loi constitutionnelle n° 2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République, JO du 29 mars 2003 in <http://www.assemblee-nat.fr/12/dossiers/decentralisation.asp>
57. Kladně hlasovat v referendu doporučil tentokrát voličům i prezident republiky J.Chirac, který se tak snažil zabránit vzestupu separatistických tendencí mezi příslušníky etnicko-regionalistických formací. Jak dále uvedl, aplikace tohoto statutu by přinesla i finanční výhody v podobě výjimečného investičního programu ve výši 2 miliard euro v 15 letech. (Ceaux 2003)
58. Jednu z příčin negativního referenda vidí představitelé Corsica Nazione v zadržení Yvan Colonna, obžalovaného z vraždy prefekta Erignaca, dva dny před hlasováním, další příčinou je intervence prezidenta J. Chiraca. „*Když Paříž chtěla, aby ne zvítězilo, nic nenaděláme.*“ (Jean-Guy Talamoni in Le Monde 2003)
59. Institucionální ústupky jeho předchůdci používali k uchláčení nespokojených hlasů. Jedním z příkladů je Nicolas Sarkozy, který sice po záporném referendu přitvrdil tón pro vyjednávání, ovšem takto se zaměřoval pouze na větev regionálního hnutí považovanou za „kriminální“, kdežto s umírněnými regionálními politiky, jako je Jean-Guy Talamoni, se stále snažil zachovávat dobré vztahy a dále jednat.
60. Nepokoje rozdělující kultury neustávají: koncem září 2004 se konala například další významná více jak čtrnáctidenní stávka námořních dopravců, kteří se pod pohrůžkou zastavení lodní dopravy spojující Korsiku s kontinentální Francií dožadovali nového systému při přijímání do práce, tzv. „vyrovnaní“ ve prospěch korsických rezidentů. Při následných jednáních pak opět vyvstala otázka o konformitě takového rozhodnutí s principy francouzského práva, které nezná etnické rozdíly mezi francouzským lidem, a o právním postavení Korsiky.

61. Generace let sedmdesátých a osmdesátých jsou socializovány kulturou násilí, což může být determinujícím článkem pro extrémní formy jejich současného chování.
62. Korsika je region se silnou teritoriální identitou: 55 % Korsičanů je „velice hrdo“ k přináležitosti ke Korsice. (Dargent 2001) Ostrované se tudíž neprofilují podle pravo-levé osy politického spektra, ale považují se za blízké etnicko-regionálním formacím, které aktivně podporuje až čtvrtina z nich (Molas 2001: 42): i přes praktikované násilí je pro určitou část Korsičanů stále důležité vyjádřit ve volbách podporu etnicko-regionálních formací svůj nesouhlas se stávajícím establishmentem stejně jako interní solidaritu s dalšími vlastenci. „*Korsika rozděluje Francouze a ničí politické strany.*“ (Verrier 2001: 201)
63. Radikalizace se ovšem stala konkurentem ostatních symbolů přináležitosti ke Korsice.

Literatura a prameny:

Literatura, odborné články:

- Antoni A.-C., D. 1982. „La Corse face à elle-même.“ *Etudes*, décembre 1982.
- Barša, P. a Strmiska, M. 1999. *Národní stát a etnický konflikt: politologická perspektiva*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Bernabéu-Casanova, E. 1997. *Le nationalisme corse. Genèse, succes et echec*. Paris: L'Harmattan.
- Bernabéu-Casanova, E. 2001. „Un „destin corso-sarde“ dans le cadre de l'Union européenne? L'esquisse d'un réseau géopolitique des îles de la Méditerranée occidentale.“ *Hérodote – revue de géographie et de géopolitique*, n. 103, 152–174.
- Briquet, J.-L. 2002. „Le nationalisme corse.“ *Régard sur l'actualité* n. 279. mars 2002, 27–36.
- Caresche, Ch. 1999. *Rapport: Fonctionnement des forces de sécurité en Corse*. Commission d'enquête du Sénat sous présidence de Raymond Forni. 10.11. 1999. http://www.assemblee-nationale.fr/dossiers/corse99/r1918t1p1.asp#P513_48639.
- Crettiez, X. 1999. *La question corse*. Bruxelles: Edition complexe.
- Crettiez, X. 2001. „La Corse et l'image du nationalisme affairiste.“ *Le terrorisme – violence et politique*. Problemes politiques et sociaux n. 859, 85–87.
- Dargent, C. 2001. „Identités régionales et aspirations politiques: l'exemple de la France d'aujourd'hui.“ *Revue française de science politique*, vol. 51, n. 5.
- Dupoirier, E. 2001. *La question de l'identité et des partis régionalistes en Corse*. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials.
- Ghisoni, D., Iopue, W., Rabin, C. 1988. *Ces îles que l'on dit françaises*, Paris: L'Harmattan.
- Hermant, D. a Bigo, D. 2001. „Les Politiques de Lutte contre le Terrorisme: Enjeux Français.“ In *European democracies against terrorism: Governmental policies and intergovernmental cooperation*. Ed. Reinares, F. Aldershot: Ashgate, 73–117.
- Hintjens, H. a Loughlin, J. a Olivesi, C. 1994. „The status of maritime and insular France: The DOM-TOM and Corsica: regional politics and policy.“ *An international journal*, vol. 4, n. 3, 110–131.
- Klíma, M. 1998. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix.
- Kopp, G. 2000. „La France dans le miroir corse.“ *Esprit – Le repli culturel de l'Europe*. Juillet 2000, 5–22.
- Kuczynski, M. 2001. *Krwawiacca europa – Konflikty zbrojne i punkty zapalne w latach 1990–2000*. Warszawa: Dom wydawniczy Bellona.
- Lammer, Ch. 2003. „Ethno-territorial Protest Movements and the Politics of Accommodation in Centralized and Decentralized Political Systems.“ *Federal Governance: a graduate journal of theory and politics*. http://www.cnfs-rcef.net/federalgovernance/latest_paper_frameset.htmlhttp://cnfs.queensu.ca/federalgovernance/content/volume2/articles/Lammert_Christian.html
- Lefevre, M. 1996. „La Dérive de la Corse, une dérive économique, sociale, civique.“ *Hérodote – revue de géographie et de géopolitique*, n. 80, 24–54.

- Loughlin, J. 2000. „Regional Autonomy and State Paradigm Shifts in Western Europe.“ *Regional and Federal Studies*, vol. 10, n. 2, 10–34.
- Mareš, M. 2003. „Etnické a regionální subjekty ve stranickém systému České republiky.“ *Středoevropské politické studie*, ročník V, Číslo 2–3. <http://www.iips.cz/seps/clanek.php?ID=156>
- Molas, I. 2001. *Partis nationalistes, autonomie et clans en Corse*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Olivesi, C. 1998. „The Failure of Regionalist party formation in Corsica.“ In: *Regionalist Parties in Western Europe*. Ed. De Winter, L. a Türsan, H. London: Routledge, 174–189.
- Ravis-Giordani, G. 2003. „La Corse: culture régionale? culture régionalisée?“ *Ethnologie française*, n. 3, 451–458.
- Rossi, J.-M., Santoni F. 2000. *Pour solde de tout compte*. Paris: Denoël.
- Prudíková, D. 2004. „Etnicko-politický terorismus na Korsice: Fronta národního osvobození Korsiky a její následovníci.“ *Rexter*, číslo 1/2004. <http://www.strat.cz/Rexter/rexter.html>.
- Shaun, G. 2003. „France and the War on Terrorism.“ *Terrorism and political violence*, vol. 15, n. 1, 124–147.
- Strmiska, M. 2001a. „Identitary Polarisation, Violence and Terror: Study on Ethnic Terrorism.“ *Středoevropské politické studie*, vol. III, n. 3. <http://www.iips.cz/seps/clanek.php?ID=69>.
- Strmiska, M. 2001b: *Smrtonosné vlastenectví. Etnicko-politický terorismus v Baskicku a Quebecu*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.
- Türsan, H. 1998. „Ethnoregionalist parties es ethnic entrepreneurs.“ In: *Regionalist Parties in Western Europe*. Ed. De Winter, L. a Türsan, H. London: Routledge, 1–16.
- Verrier, B. 2001. „Recompositions politiques et individualisation des identités politiques. Les regroupements politiques autour de J.-P. Chevenement a propos de la question corse.“ In *Les partis politiques. Quelles perspectives?* Ed. Andolfatto, D. a Greffët, F. a Olivier L. Paris: L'Hartmann, 201–216.
- Waldmann, P. 1989. *Etnischer Radikalismus*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Zariski, R. 1989: „Ethnic Extremism among Ethnoterritorial Minorities in Western Europe.“ *Comparatives Politics*, vol. 21, n. 3, 253–272.
- Žaloudek, K. 1996. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri.

Zákony, jiné legislativní regulace:

- Assemblée nationale. 2003. *Loi constitutionnelle n° 2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République*. Journal officiel: 29.3.2003. <http://www.assemblee-nat.fr/12/dossiers/decentralisation.asp>.
- Conseil constitutionnel. 1991. *Décision n° 91-290 DC: Loi portant statut de la collectivité territoriale de Corse*. Journal officiel: 9. 5. 1991. <http://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1991/91290dc.htm>
- Conseil constitutionnel. 2002. *Décision n° 2001-454 DC – 17 janvier 2002: Loi relative à la Corse*. Journal officiel: 23.1.2002 <http://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2002/2001454/index.htm>
- Conseil européen. 2001. *Position commune du Conseil du 27 décembre 2001 relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme*. Journal officiel n. L 344. 28.12. 2001. 93–96.
- European council. 2004. *Declaration on combating terrorism*. Brusel: EU Publishing.
- Girod, P. 2002. *Rapport 49 (2001–2002): Projet de loi relatif a la Corse: rapport du senat*. <http://www.senat.fr/rap/101-049/101-0495.html>
- La Constitution du 4 octobre 1958*. <http://www.conseil-constitutionnel.fr/textes/c1958web.htm>.

Publicistické články, jiné zdroje:

- Andreani, J.-L. 2004. „L'échec du référendum n'a pas mis fin au débat institutionnel.“ *Le Monde* 19. 02. 04.
- Blecher, L. 2004. „A Bastia, la demonstration de force des nationalistes.“ *Libération* 19. 4. 2004.

- Ceaux, P. 2003. „Référendum corse: M. Chirac s'engage sous la menace du „non“.“ *Le Monde* 28. 6. 2003.
- Ceaux, P. a Smolar, P. 2003. „Nicolas Sarkozy: „Nous voulons éradiquer la peur en Corse“.“ *Le Monde* 30. 10. 2003.
- Dely, R. 2004. „Villepin plus dur que Sarkozy.“ *Libération* 9. 8. 2004.
- Forcari, Ch. 2003. „Corse: trêve de bombes pour remplir les urnes nationalistes.“ *Libération* 15. 11. 2003.
- Forcari, Ch. 2004. „L' année noire du nationalisme corse.“ *Libération* 17. 8. 2004.
- Forcari, Ch. a Hassoux, D. 2003. „Corse: Sarkozy sort le chéquier.“ *Libération* 30. 10. 2003.
- Formánek, J. 1996. „Nenápadný půvab Ostrova krásy.“ *Respekt* 14. 10. 1996.
- Chemin, A. 2002. „Les nationalistes séduits par les chasseurs de CPNT.“ *Le Monde* 21. 3. 2002.
- Le Monde* 2003a. „Référendum: victoire du „non“, revers pour le gouvernement.“ 8. 7. 2003
- Le Monde* 2003b. „Les attentats se sont multipliés depuis trois mois.“ 30. 10. 2003
- Libération* 2004a. „Attentats en Corse.“ 23. 01. 2004.
- Libération* 2004b. „Peur.“ 24. 4. 2004.
- Libération* 2004c. „SNCM: Matignon contredit Devedjian.“ 22. 9. 2004.
- Libération* 2004d. „Tollé des politiques contre la préférence corse.“ 21. 9. 2004.
- Otava, J. 2000. „Velká státoprávní revoluce.“ *Respekt* 7. 8. 2000.
- Pivois, M. 2004. „Le patron du Raid nommé préfet pour la sécurité en Corse.“ *Libération* 23. 8. 2004.

Internetové stránky Corsican Regional Government. www.chez.com/cesc/ctc.

Internetové stránky Public life in Corsica. <http://www.corsica-insula.com/public>.

Internetové stránky s výsledky voleb. <http://www.election-politique.com/pp.php>.